

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
scrierilor la înlocuire nu se re-
muncă. Manuscrisurile nu se re-
cunosc.

BIBLIOTECA DE ANUNCIURI:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Heddy's, Mosse, Hausenstein & Vogler
(Otto Mosse), Heinrich Schalek, Alois
Herny; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Beckstein Herold
în Frankfurt: G. L. Deubel; în Ham-
burg: A. Stehler.

Prețul inserțiilor: o seră
garnisită pe o coloană 5 or
80 or timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoiașă.
Reclame pe pagina III-a
seria 10 or. v. a. s. 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(NUMERŪ DE DUMINECĂ)

„Gazeta” este în fiecare zi.
ABONAMENTE PENTRU ANȘTU-UNGARIA:
Pe unu anu 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA ȘI SĂRĂBIAȘII:
Pe unu anu 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOVU:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, costă 1 fl., pe unu anu
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu duană în
casă: Pe unu anu 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu exemplar 5 or. v. a. s. 30
bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 11.—Anul III.

Brașov, Duminecă 14 (26) Ianuarie

1890.

„Kișdedovo.”

Brașov, 13 Ianuarie st. v.

Ministrul unguresc de instrucțiune a făcut cunoscută dietei din Pesta, că-i va înainta în curând un proiect de lege pentru înființarea de „Kișdedovo” în toate comunele din Ungaria și Transilvania.

Cetitorii noștri, de pe la sate mai ales, se vor întreba spăriați, că ore ce-o mai fi și acest „Kișdedovo”, cuvânt pe care limba Românului numai cu mare greutate îl poate rosti. Nu cumva este o nouă dare, ce voiesc să-o încerce cei dela putere în spinarea comunelor?

Ne pare rău că în privința acesta nu-i putem liniști pe cetitori. Este o dare nouă, ce li se va pretinde și încă o dare îndoită, nu numai bănescă ci și sufletescă.

„Kișdedovo” în traducere românească înseamnă „scutire a copiilor”. E vorba adecă ca statul să ia sub scutul său pe copiii noștri până la șapte ani și să-i crească în asiluri de copii sau „Kișdedovo”, ce se vor înființa în comune!

Ministrul Csaky nu ne crede destul de destoinic de a ne crește noi înși-ne copii mici, după cum ne lasă inima și ne taiă capul, ci vrea să ne vină în ajutor, ca să ni crească îngrijitorii și învățătorii și învățătoarele unguresci.

Planul nu e de erii său de alaltăeri. Este lozinca veche a maghiarizatorilor.

Mai întâiu s'a născut acest plan în creierii contelui Stefan Szechenyi, care încă înainte cu șesedece ani a stăruit pentru maghiarizarea Românilor și a Slavilor, ca singurul mijloc de a asigura viața și existența rasei maghiare. Dela Szechenyi a împrumutat apoi ideea baronului

Nicolau Vesselenyi. Acesta în cartea sa „Szozat”, în care s'a încercat a dovedi dreptul Ungurilor de a maghiariza pe Români și Slavi a stăruit cu multă foc pe la 1843 pentru a se înființa în toate satele și orașele „Kișdedovo”, unde copii până la alu șeptelea anu să crească cu jocuri și cântări unguresci sub îngrijirea de învățători și învățătoare, care se le vorbescă numai în limba maghiară.

Vesselenyi numește acest „Kișdedovo” unu „aședământ ceresc” menit a aduce cele mai mari folose maghiarismului.

„Copilașul slovac, sârb, român și german”, dice Vesselenyi „va învăța unguresc fără lucru și osteneală, căci copii învață ușor o limbă ca și alta. Ce ușor va fi a face să vorbescă unguresc pe copii în asiluri. Și când după vre-o câțiva ani cei mai marișori vor vorbi unguresc cei ce urmază mai târziu după dâșii de sine vor vorbi asemenea. Numărând două-dece ani dela redicarea asilului de copii, totă populațiunea comunei va fi maghiarizată, adecă va ști și va grai unguresc...”

Acest aședământ, dicea Vesselenyi, se fiă grija și străduința de frunte a legislațiunii.

De când le scrise acestea Vesselenyi trecură aproape cincidece de ani. Câte nu s'au schimbat de atunci, câtă deosebire între Slavii și Românii de atunci și de acum! Vocea timpului a deșteptat puternică conștiința națională în pepturile lor și ceea ce se mai credea cu puțință pe vremurile lui Szechenyi și Vesselenyi, astăzi înaintea orî cărui om cu minte este o idee nebună învechită, unu anachronism.

Cu toate aceste învățacelul credincios al marilor maghiarizatori, ministrul unguresc de

instrucțiune contele Albin Csaky, cuteză să încerce realizarea vechiului plan sub scutul „arpei constituțiunii unguresce” din cadrul căreia Slavii și Românii au fost scoși în mod forțat și măiestrit.

Csaky propune înființarea de „Kișdedovo”, după cum însuși a mărturisit, cu scop ca să se sporască numărul Maghiarilor prin maghiarizarea copiilor de altă naționalitate.

Proiectul de lege, ce l'a anunțat, încă nu l'u cunoscem, der ministrul asigură, că va da dreptul de a înființa asiluri de copii și bisericilor. Acest drept este întemeiat în legile dela 1868. Cum se respectă aceste legi scim cu toții din pățaniile de până acuma. Guvernul și organele lui uneltesc în contra școlilor noastre și împiedecă dezvoltarea lor pe toate cărările, săpându-le pe dedesupt și nisuind de a le nimici sau a le maghiariza.

Așa se va întâmpla și cu „Kișdedovurile”. Comunele vor fi obligate a le înființa, guvernul le va veni în ajutor și va pretinde maghiarizarea acestor asiluri, er pe cele înființate de confesiuni le va prigoni, cum prigonesce aș școlile confesionale.

Statul va concura cu confesiunile și comunele nemaghiare la înființarea asilurilor de copii și nouă amărăciuni se vor adauge la cele vechi.

O nouă furtună se redică der în contra limbei și a naționalității române pe ceriul posomorit al patriei noastre strămoșesci.

Prevestim de cu vreme pe Românii noștri despre apropierea ei, ca să se pregătescă a-o întâmpina cu bărbăția unui popor oțelită în lupta contra vijeliilor timpului și cu conștiința unei nații, care din timpurile cele mai

vechi a dat dovezi lunei, că-și iubesc mai mult limba decât viața.

Ce putere lumescă va fi în stare a înstrăina dela sinul nostru pe copii noștri, când noi îi vom apăra cu tot focul inimei și cu totă puterea minții noastre?

Să încheiăm der o sfântă legătură pentru apărarea și scutirea copiilor noștri și să nu-i lăsăm, să ni-i apere și să ni-i scutescă dușmanii limbei și ai culturii românești!

După „Kulturgylet” vine „Kișdedovo”. O năpaste după alta. Multe de aceste a avut șesufere Românul, der a rămas, haru Domnului, neclintit.

Apa trece, petrele rămân!

Revista politică.

Dinăuntru. Ministrul de instrucțiune Csaky a ținut să arate în cameră isprăvile, ce le-a făcut până acum și ce are de gând să mai facă. Va depune în curând în cameră un proiect de lege pentru asiluri (grădini) de copii. La lucrarea proiectului a pornit din punctul de vedere, ca la înființarea asilurilor de copii să fiă îndreptățite statul, asociațiunile religioase, persoanele juridice și private. Ministrul are de gând să împartă asilurile în trei categorii, în asiluri ordinare, asiluri permanente și asiluri de vază, și comunele să fiă îndatorate, amesurat stării averei lor, a întreține una din aceste categorii.

Afacerea regulării materiale a învățătorilor dela școlile elementare, se va aduce în curând în cameră. E vorba d'a se regula și pensiunile lor, deopotrivă cu ale funcționarilor statului. S'a regulat raportul dintre stat și dintre seminariile învățătoresci (pedagogice) confesionale printr'unu statut. Nisuința ministrului merge spre unitatea școlilor medii, din care se va scoate limba elină. În această privință va aduce în curând în cameră proiecte de legi. Ministrul se ocupă cu afacerea pensiunilor la

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Două biserici lângă olaltă.

„Episcopii de ritul greacă fără seirea patronilor se na pot face visitațiune prin moșii nimăru”, așa suna articolul de lege 13 al dietei din Mediaș, ținută în Decembrie alu anului 1588, la care articolu multă preputulă nostru bărbat George Barițiu, la pag. 133 a opului său. „Părți alese din Istoria Transilvaniei”, face următorul comentariu:

„Atăta le trebuia aristocraților feudali și patricianilor sași (adecă le trebuia articolu sus citat. I. P. R.) pentru ca să ia la fugă pe metropolitul ori vre-unu Episcop românesc, de câte-ori ar fi plecat în vre-o visitațiune canonică.”

Opul, în care am citit cele citate până aci, nullu am, că unu dascăl românesc, pe lângă totă bunăvoința, nu-și pote procura toate cărțile, de cari ar ave lipsă. L'am luat însă în folosință spre cetire dela multu, stimatul domn Florianu cav. de Porcius, membru alu Academiei române și bine cunoscutul nostru botanic, care este cu locuința aci. Când am ajuns cu cetirea opului la pag. 133,

imi veni în minte ceea ce voiu a vă spune.

Mi s'a întâmplat adecă că, dascălind în țera Hațegului, înainte de asta cu 10—14 ani, se calcă în lungiș și'n curmeziș mai totu pământul, care în gura poporului este numit Țera Hațegului, partea cea mai istorică a scumpului nostru Ardeal. P'atunci eram ténér și ușor, puțin imi păsa de-o cale cum e cea din Vâlcelele rele până la Călan și ori Hațeg, până la Măceș ori Demusiu, până la Ulpia Traiană ori Riu de mori etc. Er când dascăliam în Barumare, pe timpul războiului ruso-turc, la care au luat parte activă și frații noștri de peste munți, mai în totă ziua, după patru ore, mergeam la postă în Puiu după „Gazeta Transilvaniei” și „Observatoriul”. Din Barumare, când aveam vreme, mergeam la Cetatea Boli, la Petroseni, la Riubărbătu, Riu-alb, Băiesi, Ponort și prin alte locuri. Mi plăcea să umblu și să adun cântece de-ale poporului nostru; multu mă desfătam, când dam de câte unu moșnegu să-mi mai spună și lucruri înțelepte din vremile trecute, cari deși nu sunt

scrise, ni-se păstrează din veci în veci, din tată'n fiu și din fiu în nepot și strănepot. Întelnam adesea câte unu om, care scia să-mi spună din ce pricină se numește delul, muntele, riul, satul cutare așa și nu altcum; er eu însemnam bine cele audite și când aveam vreme le scriam să nu le uit. Când mergeam dela Barumare la Hațeg totdeauna imi venea să mă mir de unu ce, ce-lu vedeam în satul Galați, din jos de Puiu. Acolo, adecă în Galați, vedeam doné biserici lângă olaltă, pe o formă de mar, de lungi, de înalte, tot în unu stil, amândou de petra și puse lângă olaltă, der chiar lângă olaltă, dora loc de unu stânjin de este gol între ele; una părăsită, er alta folosită de locuitorii acelei comune, cari sunt Români de legea unită. Și am întrebat eu pe unul și pe altul de ce stau acelea două biserici așa? de ce nu li-a fost omenilor destul cu o biserică? De ce și-au făcut cheltuēla cu două? de ce... de ce... și eră de ce? Și pe căți întrebam, atatea răspunsuri căpătam, cei mai mulți însă se plătau de mine cu: mai sciu io? că nu-să din Galați. — Nu ești din Galați

— cugetam odată, după ce nescine mi dete acel răspuns, las' că-oi merge eu odată la Galați, anume numai la Galați, acolo apoi s'a afla dora cineva, care să mă scotă din nedumerire.

În vera anului 1877 mă duc la Nede la Galați, nu atât ca să vedu Nede, ci mai mult ca să afu de ce au Galațeni două biserici p'o formă. Cum intrai în Galați, mergend din Barumare prin Puiu, adecă dela medă-qi spre medă-nopte, în mâna stângă vedui unu castel mare cu parter sus și cu o ridicatură, der îngrădit calicesce, curtea plină de troscotelu, și elu, adecă castelul, locuit de lilieci. În curtea cea mare a castelului erau câteva cară și pe fiecare cară câte o bute de vin ori vinarsu. Mă uitai la castel cu jale și merseu ață la biserică. Și le aflai — după cum mai dizeu, — una ca alta întru toate, numai cătu una părăsită, er alta folosită. Bucuros ași ti întrebai pe cineva despre pricina stării acestor două biserici una lângă alta, der cine să stea acum de vorbă cu mine, când hora la Nede se juca în vre-o dece locuri, eră pe lângă casele cu beutură și prin șe-

școlile medii, care nu sunt ale statului, și deja s'a fixat modul, în care s'ar pute înțelege un astfel de fond de pensie.

În privința planului reforme a universităților, ținta ministrului e a ridica nivelul de cultură al universităților și vața profesorilor. Privitor la banii de colegii, va introduce taxe fixe școlare (didactru), care se vor plăti deopotrivă de toți elevii universitari. Din acești bani se vor onora profesorii, amăsurați însemnătății obiectului ce propun și timpului de serviciu.

Între altele a mai arătat ministrul, cum va întrebuița suma de 150,000 fl., pusă în plus în bugetul, și anume se vor cheltui: pentru școlile medii și superioare, pentru scopuri bisericești, pentru asiluri de copii și pentru școlile elementare.

Espunere ministrului face în general impresiunea, că ținta lui e a întinde influința guvernului totu mai mult asupra învățământului confesional maghiar, în interesul maghiarizării. Speranțe deșerte!

Cu ocazia desbaterei generale asupra bugetului cultelor și instrucției publice, șeciul Gustav Beksics erăși și-a dat pe față ideile sale privitoare la preținsa „misiune națională și culturală” a statului maghiar care numai în creerii șovinștilor există. Beksics a accentuat însemnătatea aspirațiilor naționale maghiare. Statul maghiar este de mult făcut, a dîș Beksics, er acum trebuie să se formeze statul național. Statul istoric trebuie datu totu mai mult la o parte. Beksics constată, că problema națională e: unitatea maghiară, statul național maghiar. Vorbitorul apoi arată că guvernul lui Tisza a dus țera spre dezvoltarea ei națională.

Cum vedem, Șeciul a înșiratu multe verți și uscate pentru ceea ce nu e și ce nu va fi cătu e lumea.

Din afară. Diarele rusești erăși se ocupa de cestiunea Bosniei și Herțegovinei. Așa „Novoje Vremja” în numărul său mai nou dice, că e forte lătită părerea, că singurul scop al actualei politice austro-ungare e ca să silască pe Rusia să-și dea învoirea pentru anexarea Bosniei și Herțegovinei la Austria și să se dea acestor provincii, guverne autonome pentru ca astfel să nu mai fi amenințate de a ajunge erăși sub stăpânirea turcescă. Foaia rusescă dice mai departe, că între puterile semnatare ale tractatului dela Berlin se află și de acele cari din punctu de vedere al intereselor lor politice, nu află de bine ca dominațiunea austriacă să se înrădăcineze prea tare în peninsula balcanică.

Cestiunea Bosniei și Herțegovinei, dice „Novoje Vremja”, e una dintre cestiunile cele mai grele de deslegat din câte sunt astăzi, și cei din Viena sunt în rătăcire, decă cred că voru ușura situația prin aceea, că apără guvernarea condamnabilă a principelui Ferdinandu de Koburg în Bulgaria.

Guvernul rusesc se pregătesce a lua măsuri în contra împroprietării Nemților în Rusia de mișă-dî. Ceroțarea făcută de ministerul de interne în atacerea acesta a ajuns, precum spun foile rusești, la rezultate forte surprinzătoare pentru guvernul rusesc. S'a constatat adecă, că numai în guvernamele de mișă-dî apoe 7 milioane de jugere sunt în posesiunea Nemților și că cumpărările continuă încă și acum. Cerourile guvernamentale bănușcă chiar, că însuși guvernul german stărușcă, ca să emigreze Nemți în Rusia. În consiliul guvernului s'a început desbaterea asupra propunerii lui Tolstoj privitoare la această afacere, d'a să impede trecerea proprietăților în mână nemțescă.

După nise sciri trimise din Varșovia „Corespondenței politice”, se pregătesc noue espulsări de supuși germani; persoanele ce voru fi isgonite ar fi mai cu semă industriași și proprietari. Guvernatorul Poloniei, generalul Gurko, ar fi cerut dela șefii diferitelor guvernamele liste de persoane de naționalitate germană, cari aparțin celor două categorii indicate.

„Post” din Berlin aduce șcirea, pe care însă nu o crede, că în armata franceză se formază corpurii mici, d'er d'a ca adevărată șcirea, că trupele franceze dela granița vestică, de cătră Germania, au fostu întărite cu trupe nonē.

Statele europene în 1889.

Amă făgăduitu, că vomu trece în revistă evenimentele întemplate în afară, în anul trecut, pentru ca astfel să fiă mai bine înțelșă situațiunea politică generală.

Germania, ca și celelalte state europene, n'a încetat nicu în anul trecut a lua măsuri militare pentru întărirea armatei sale, în vederea unui rășboiu, ce ar pute isbucni. Parlamentul votă unu creditu de 21.9 milioane mărci, din cari 12.5 milioane aveau să acopere împrumutul făcutu pentru scopuri militare și cu deosebire pentru sporirea artileriei. S'a prezentat parlamentului unu nou proiectu de lege pentru unu împrumutu de 270 milioane mărci totu spre scopuri militare. S'a proiectat înființarea a două corpurii nouē de armată, precum și alte cheltuieli în plusu pentru obiecte de

armamentu la armată și la marină. În bugetul pe 1890 s'au prevăduț 81.3 milioane cheltuieli estraordinare și alte 9 milioane cheltuieli permanente în plusu pentru armată și marină.

Germania peste totu, în politica din afară, a căutat să fiă stăpână pe situațiune, cultivându alianța triplă și dezvoltânduși meru puterea sa militară. Visitoru ce le-a făcutu împăratul Wilhelm pe la diferite curți ale Europii, în 1888 le-au urmatu contravisitele în 1889: întâiu visita regelui Italiei Umberto, apoi a monarhului Austro-Ungariei, întărindu-se prin aceste întelșiri alianța triplă. Și Turcia se dice, că s'a apropiat de această alianță, în urma visitei ce a făcutu în 1889 împăratul Wilhelm la Constantinopolu. O visită, ce a făcutu în Martie contele Herbert Bismarck în Londra, a contribuit la stabilirea unor raporturi și mai amicale cu Anglia. În Noemvre se întelșiră ministrul Kalnoky cu cancelarul Bismarck în Friedrichsruhe.

În Aprilie se născu unu conflictu diplomaticu cu Elveția, din causă că autoritățile acestea aretasera și apoi isgoniseră de pe teritoriul ei pe inspecto- rulu polițienesc german Wohlgenuth, care spiona în Elveția după socialiști. Urmă unu schimb de note aspre, de- oare-ce Elveția, susținendu că a lucratu corect, n'a vrutu să dea Germaniei satisfacțiune. În urmă se aplană conflictul, promițendu guvernul elvețian, într'o notă cătră Germania. Austro-Ungaria și Rusia, că va interveni în contra indivișilor, a căroru purtare ar fi periculșă pentru pacea internațională și pentru siguranța guvernelor din afară.

Se ținu în 29 Aprilie, în Berlin, conferența Samoană, ca să se înlătore certele ce se iviseră între Germania, Anglia și Statele americane, fiindcă Germania pretindea a ave mai multe drepturi asupra insulelor. Conferința a restabilitu status quo, a recunoscutu Germaniei, care perduse și soldați în lupta cu Samoanii, o despăgubire anumită, a datu administrațiunea în mâni indigenilor, avendu lângă ei consilieri germani și americani, și a numitu pe Anglia ca judecătoru arbitru în casuri de certă.

Francia a trecut printr'o grea încercare din cauza agitațiilor generale lui Boulanger, de care guvernul franceșu se teme, că vrē să rēștorne republica. Isbēnda lui Boulanger la alegerea lui de deputat în Paris în contra candidatului republican — dealtmintrelea și Boulanger fusese alesu cu programu republican — făcu pe guvern să ia diferite măsuri în contra lui Boulanger, să disolve liga patriotică, care agita im-

preună cu Boulanger, în contra guvernului franceș, pentru a provoca rășboiu cu acesta în contra Germaniei și pentru alianța cu Rusia. Boulanger fu trasu în judecată înainte senatului pentru complotu în contra siguranței statului. Senatul îl condamnă la deportațiune împreună cu alți doi boulangiști, se dete ordinu să aresteze pe Boulanger, d'er elu fugise din Francia.

După sugrumarea mișcărei boulangiste, guvernul se puse pe lucru, și cu deosebire îngrijii de completarea organizării armatei. Nona lege militară, care nu mai scutesce aprupe pe nimenia de serviciu militar, fu primită. Camera votă unu creditu de 42 milioane pentru îmbunătățirea stării porturilor de rășboiu Cherbourg, Brest și Toulon; votă unu altu creditu de 58 milioane pentru construirea de corăbii nouē de rășboiu.

Cea mai însemnată lucrare a Francei în anul 1889 a fostu organizarea expozițiunii universale, care s'a deșchis deodată cu serbarea jubileului de o sută de ani a revoluțiunii franceze din 1789. Francia a doveditu prin întocmirea acestei expozițiunii, că și azi stă în fruntea națiunilor culte. Expoziția a fostu timp de câteva luni centrul de întelșire al unei nenumerate multimi de omeni din întreaga lume; acolo au admirat visitorii în genere progresele omenirii în cultură, în specialu puterea și bogăția națiunii franceze. Succesul expozițiunii universale franceze a fostu cu atātu mai strălucitu, cu cătu puterile mari monarhice au refusat a lua parte în modu oficial la expoziția, ba chiar au făcutu propagandă în contra ei. Francia însă totu a isbutitu cu expoziția.

Mai amintim aci, că la deosebire privilegiu și-au arătat Francesii simpatii lor pentru Rusia, avendu speranță, că în vremuri de nevoi Rusia va merge mână în mână cu Francia în potri triplei alianțe, care s'a încheiatu spre apărare în contra Francei și a Rusiei.

Anglia prevăduț, la începutul anului 1889, că e cu putință să se turbure pacea dintre marele puteri, a luat măsuri pentru a-și apăia litoralii (țermii mării) și pentru a-și ocroti comerțulu ei. S'au votat sume mari pentru armată și marină, s'a stabilitu numărul armatei englese pe uscatu cu 152,282 omeni și s'a decisu sporirea flotei englese clădindu-se 70 de corăbii nouē de rășboiu în timp de 4 $\frac{1}{2}$ ani, cu o cheltuială de 21 $\frac{1}{2}$ mil. funți sterlingi. Anglia s'a apropiat în anul trecut de alianța triplă, d'er fără a se alătura formalu la ea. Anume, raporturile ei cu Germania au devenit amicale.

La sfirșitul anului s'a născutu unu conflictu între Anglia și Portugalia, pen-

trele cu turte și cu mănăci nu mai încăpea lumea. Tineretulu era la horă, bărbații și muierile se ospetau și si ospetau neamurile și prietini șosiți din satele vecine, băieții și băiețele stau în prețma jocului și nu lășau nicu unu pontu de-alu junilor neobservat, ca mâne-poimâne, când li-o veni rēndulu, să șcise și ei face întocmai. Așa-și herzeșce Românul datinele! Rară de vedea vre-o babă ori vre-unu moșnegu, care să nu fiă învleșit cu trebile Nedeei.

Întemplantarea însă mē duse pe o ulicioră, unde dēdui de unu moșnegu bătrānu, culcatu pe pajiștea de lângă portă și cu pipa stīșă în gură. Omul ăsta e bolnavu, ori că n'are bani să facă și elu ce facu alți omeni în o drăguță de dî, cum e Nedeea, gândii în mine, și apropiindu-mē de elu, îi dēdui bună ziua. — Mulțam d-tale, d-șorule, mî dīșe moșnegulu, luāndu căciula de pe cap și pipa din gură.

— D'apoi cum, moșule, dumneata nu mergi la voiă bună? îl întrebai eu.

— Datu-m'am, domnișorule, și eu când m'am pututu, d'er acu de vre-o cățiva ani așa bolescu, cum mē vești, de abia mē mișcu ca șerpele de ici colea; nicu

moru, nicu trāșcu. Încă vēră mai este cum este, d'er ierna m'i grōză, că numai după cuptor zăcu: m'o ajunsu slăbia bătrānelor.

— De căți ani i fi, moșule?

— E! e'oiu fi bătrānu, că în remeliță aveam fecioru așa de mare, de l'au dusu cătană la Unguri; voiu fi mai mare de optzeci de ani.

Eu nu mē mai depărta de moșnegu, îi dēdui o țigară, care o fumă cu mare gustu, apoi îl întrebai:

— Moșule, d-ta trebuie că șcii de ce au făcutu omeni d-vōstrē două biserică lângă olaltă, apoi pe una au lăsatu să se părășcă.

— D'apoi șciu și eu după cum am auditu din bătrāni. Ei spuneau așa, că mai întâiu au făcutu numai una, cea părășită. Și au făcutu totu satulu laolaltă, că toți erau de o lege moșii noștri. După ce a fostu însē biserică gata, s'au socotitu nyemnyišii (nobili, boerii) dela noi, ca ei să se facă unguri după legea ungurēșă și așa ei, nau-doi, căți au fostu că mulți n'au fostu nicu când în Galați, s'au pus și au opritu pe Romāni dela biserică, dīcēndu, că-i a lor; au vrutu adecă să facă din ea biserică ungurēșă,

cu tōte că ei nu erau, cum dīșeu, decătu unu-doi, cu muierile și cu copii lor, care se lăpădaseră de legea romānēșă. Romāni însē nu lășară, se puseră în piră cu nyemnyišii, ba făcură cărți tocmai la vlădică la Blașiu, ca adecă vlădica să iasă la fața locului și să hotărășcă, decă-i cu dreptulu ca din biserică romānēșă să facă ei cu hoboca (cu puterea) biserică păgānēșă și calvinēșă.

Și a eșit vlădica Aron dela Blașiu la fața locului, și intru Duminecă a slujitu slujbă dumneșcă în biserică noștră. Er nyemnyišii au auditu, că-i vlădicul la biserică și au mersu și ei în biserică cu pipele aprinse, bate-i Dōmne de păgāni — și cându au intrat, chiar eșia vlădica din altar cu evanghelia în mână.

Și nyemnyišii erau cu pālăriile pe cap și cu pipele aprinse și cum au vēduț pe vlădicul eșindu cu evanghelia, și-au scosu cămișele (țevile) din pipe și lovit'au cu ele pe vlădicul dīcēndu: Ești căne de Romānu afară din biserică, că asta-i nyemnyišăscă nu romānēșă.*

* De însemnatu este, că nobili din comitatulu Hunedōrei, romāni de origine, până

Eră vlădicul vēdēndu atātu hulă dela păgāni, eșit'au afară cu vanghelia în mână și cu norodulu după elu, și iugenchiat'au în ograda bisericii cu vanghelia în mână și norodulu în giurul lui și rugatu-s'au cu glas mare: Dă Dōmne, că nyemnyišii în Galați și de a trāi — d'er să nu mōră nicu unulu. Apoi au blășematu în gura mare și au dīșu: Blășematu și mișlășă fiă celu ce ar mai merge la rugă în biserică asta, unde am răbdatu eu ocară; pustiă să fiă până n'a rămān din ea nicu pētră pe pētră; nimeni să nu ceteze nicu a o repara, d'er nicu a lua ceva din ea, ba nicu să nu mai intre în ea nimeni.

Și așa a fostu după cum a dīșu vlădica; blășemulu lui s'a prinsu, că curtea cea mare domnēșă mai multă stă golă și pustiă, locaș lilielor și buhelor; nyemnyēșii la noi nu ținemu minte să fi muritu nicu unulu. De trāitu mai cercat'au unu să trāșcă aici la noi, d'er dice că care cum se muta în mai iert alaltă-ieru nu dīșeau că-sū Unguri, d'er nicu Romāni; Romāni numai și numescu pe foști iobagi, er ei se dīcu a fi nyemnyišii (nobili) și mai multu nicu adu nu șcise prostima. I. P. R.

tru că acesta din urmă a început război cu tribul Makololo din Africa sudică, care e amic Angliei. Totu în anul trecut au anexat Englesii insulele Suvarov din Marea Sudică.

Italia s'a alăturat în 1889 și mai strâns la alianța triplă prin visita regelui Umberto la Berlin, der în același timp a făcut tot ce i-a fost cu putință pentru sporirea puterii armatei și a marinei. La deschiderea parlamentului din toamnă, mesagiul tronului accentuă unitatea și libertatea Italiei. Un proiect de lege prezentat camerei prevedea un credit extraordinar pentru scopuri de înarmare, și anume 17½ milioane lire pentru fabricarea noului praf de pușcă fără fum, 10.6 milioane pentru apărarea țării și 5 milioane pentru marină.

Politica colonială africană avu, după mari și grele jertfe, unele succese. Regele Ionu alu Abisiniei, dușmanu Italiei, cădu într-o luptă contra dervișilor la Metemeh, proclamându-se ca rege Menelik din Șoa, amicul Italiei. Italianii ocupară Keren și Asmara, și încheiară cu regele Menelik un tratat de amicitie și de comerț.

Rusia, în ce privește politica sa din afară, a statu mereu la pândă, continuând în același timp înarmările fără încetare. Trupele dela granița vestică, către Austro-Ungaria și Germania, au fost din nou sporite și efectivul de pace alu sotnielor de cazaci totu dela granița vestică a fost măritu, și în Polonia rusescă s'au luat totu felul de măsuri militare. În Bruxela a făcutu Rusia un împrumut de 700 milioane franci pentru scopuri de înarmare.

Intr'unu rând diarele germane aduseseră seirea, că Rusia a încheiatu cu Franca o alianță defensivă față cu cele trei puteri centrale aliate; această scoire însă până aci nu e adevărată.

Multu sânge reu a făcutu în presa austro-ungară și germană toastul, ce l'a ținutu Țarulu la un prânz datu în Petersburg în onoarea Principelui Muntenegrului, care era oșpele Țarului. Principele Nichița a fost numit adecă „singurul amic” alu Țarului. Aceste cuvinte au fost luate ca o dojană la adresa Austro-Ungariei. Peste totu atitudinea Rusiei a contribuitu multu la aceea, ca Țarulu, când a întorsu visita împăratului germanu la Berlin, să fi primitu cu răcoala din partea populațiunii germane.

Bătătoare la ochi a fostu răcoala, cu care Țarulu a primitu pe Șahul Persiei, când acesta a vizitat Petersburgulu. Causa e, că Șahul a arătat mai multă pretință față cu Anglia, care cantă să și

asigure influința sa în Persia, înlăturând ori ce influință rusescă. Țarulu a luat în nume de reu Șahulu acesta, amenințându-lu chiar, pentru purtarea sa amicală față cu Anglia. Cu atât mai căldurosă primire i-au făcutu Șahulu, Englezii, când din Petersburg s'a dusu la Londra.

România a făcutu unu importantu pasu pentru întărirea și asigurarea dinastiei, proclamându pe principele Ferdinandu de Hohenzollern, nepotulu regelui Carolu, moștenitoru alu tronului român, cu titlulu de „Alteță regală principe alu României”. Ca toate statele, așa și România s'a îngrijit de întărirea puterii armate și de apărarea țării. Senatul a votat 15 milioane lei pentru continuarea lucrărilor de fortificare a țării, rămânându să se cheltuiască în anul acesta alte 15 milioane, er în cei doi ani următori câte 27½ milioane lei.

Anul 1889 a găsit pe România cu guvernul junimist ori alu tinerilor conservatori Rosetti-Carp, date fiindu trei portofolii la conservatori-liberali, din partidul Catargiu-Vernescu. Luptele de partid în cameră deveniră atât de pasionate, încât s'a adus în cameră și s'a primit după înverșunate debateri propunerea de dare în judecată a fostului ministru Brătianu pentru vătămarea libertății alegătorilor, a dreptului de intrare și al privilegiilor parlamentului, pentru volnicii și altele. Ividu-se neînțelegeri în sinul ministerului, acesta demisionă și i luă locul ministru conservator-liberalu Lascaru Catargiu-Vernescu, care însă, ne-avându destul de mare majoritate în cameră, după câte-va luni demisionă și veni la guvernul ministerul conservatoru junimistu Mann-Lahovari, care guvernează și aci.

Ce privește politica din afară, România a observat cea mai strictă neutralitate, căutându să trăiescă în bune relații cu toate puterile, și mai alesu cu puterile vecine.

Serbia a avut să trecă prin grele crise. Regele Milanu a abdicat, urmându-i fi-său Alexandru I sub conducerea unei regențe. Mitropolitulu Mihailu, care fusese ecșilat de regele Milanu, se întors din Rusia reocupându și scaunulu arhiepiscopesc. Pasici, cel mai mare dușman alu dinastiei Obrenovic, fiind grațiat, se întors în Serbia. Politica amicală Rusiei și dușmană Austro-Ungariei eși totu mai multă la ivelă, ba către capătulu anului diarele serbesci au mersu cu ațările până a revolta populațiunea din Bosnia și Erțegovina în contra stăpânirii austriace. S'au schimbatu din cauza acesta note între Viena și Serbia.

Bulgaria a avut liniște, cu toate încercările rusesci de a i-o turbura la ocasiuni. Rușii n'au putut isbuti a și recăștiga simpatiile Bulgarilor. Prințul Dolgorukov, care se dusese spre acestu scop în Bulgaria, fu isgonit din țară. Inșiși monarchulu Austro-Ungariei, în vorbirea sa către delegațiun, laudă purtarea Bulgarilor, ceea ce făcu sânge reu în Rusia, precum reu sânge a făcutu și subscrierea împrumutului bulgaru la bursa din Viena și din Pesta.

Turcia a arătat în 1889 mai mare înclinare către politica puterilor centrale. O pretențiune a Rusiei, d'a declara Turcia că va fi neutrală, a respins-o. Față cu purtarea amenințătoare a Serbiei în contra Bulgariei, Turcia a declarat, că un atac în contra Bulgariei îl va privi ca îndreptat în contra Turciei. Porța era chiar dispusă să facă pași d'a recunoșce puterile pe prințul Ferdinandu, der a renunțat la acesta numai în urma opunerii Rusiei. Răscolă populațiunii din insula Creta a pricinuit mari îngrijiri Porții, mai alesu, că însuși guvernulu grecescu s'a arătat dispus a sprijini pe cei răsculați în creștină, că puterile voru da Greciei insula Creta. Răscolă a fostu potolită după-ce s'au trimis acolo număruse trupe, er Grecia a trebuit să înceteze cu ațările după ce i-s'a datu a înțelege, că nu va afla sprijin la marile puteri.

Grecia a avut să înregistreze un act însemnat pentru dinastie: căsătoria prințului moștenitoru alu Greciei cu sora împăratului germanu Wilhelm, care încă a luat parte la nunta ce s'a săvârșit în Atena.

SCRILE DILEI.

In afacerea uneltirilor din Turcu ni-se comunică următoarele: „Procesulu, ce l'a intentat Kerezsan în 1887 la tribunalulu din Sătmăru contra preotului român din Turcu pe baza unei denunțațiuni false și mișlesci, a ajuns și la forul bisericescu din Gherla. În zilele acestea se va face cercetare prin d-lu protopopu Ionu Serbacu și d-lu Emanuilu Papu, preotulu Partei mari. Eță cum pôte „frumosa” constituțiune maghiară să încerce în procese și pe cei mai bravi și fără prihană bărbați ai noștri. Unu individ de felulu lui Kerezsan, care de altminterlea nici nu locuiesc în acestu comitat, este în stare să turbure pacea și liniștea unii vrednicu preot român, ca d-lu Daniilu Napoianu, protopopulu onorat și preotulu Turcului!”

Pentru orientare comunicăm noilor

noștri cetitori, că Kerezsan este învățatorulu acela slabu de ingeru, care lăpădându și națiunea și legea lui strămoșescă, a trecut în castrele dușmanilor noștri, cu cari împreună a uneltit și a intrigat din toate puterile contra bisericiei, a școlii și a poporului românesc din Turcu. Prin asemenea fapte ticăloșe, acestu renegat a intrat în dușmăniă cu preotulu român din Turcu, care n'a voit să-lase pradă biserică și poporul său în gura unor asemenea lupi turbați. Kerezsan a pârțit pe preotulu român din Turcu la tribunalulu din Sătmăru cine soie cu ce minciuni și scornituri, vrednice de unu renegat ca el. Vedem acum, că în cauza acestui proces și Episcopia română de Gherla a pornit cercetare. Despre rezultat așteptăm să ni-se scrie.

**

Regularea cestiunii pădurilor năsedene. Sfătuirile, ce s'au ținutu în ministeriulu de agricultură pentru definitivă regulare a pădurilor năsedene, s'au terminat. S'a ales formă unei împăciiniri judiciare, prin care s'a încheiat și procesulu cu familia Kemeny. Această regulare pretinde mai multe dispozițiuni legislative; anume proiectulu de lege depus în cameră pentru ratificarea vândării pădurilor făcută în 1872 pentru comune, se va modifica astfel, că districtulu montan alu Rodnei, care a fost dat comunelor ca proprietate, der a fost arădat de eraru, devine proprietatea erariului. Mai departe, deorece suma ce are a se plăti familiei Kemeny e a se acoperi din venitul pădurilor, voru trece acestea în administrarea erariului și, până la plățirea definitivă a sumei, prisosul venitulu se da comunelor.

**

Cestiunea limbei grecesci. Clubulu reuniunii profesorilor dela școlile medii din Pesta a ținutu la 21 Ianuaru n. o ședință, în care s'a debătutu asupra cestiunii, d'a se scoate ori a se lăsa și mai departe limba elină în gimnasil. Resultatul discuțiunilor a fost, că la votare s'au declarat 13 inși pentru și 11 contra menținerii limbei eline.

**

Tacșele de hrană. Ministrulu de honveți, în înțelegere cu ministrulu comunu de război, a stabilit astfel sumele, ce are să le plătescă pe di erariulu militar pentru hrana, ce au s'o dealocitorii soldaților încvartirați la ei, dela sergentu majoru în jos, în timpul marșurilor: în părțile de dincă de Dunăre 17, dincă de Dunăre 18.5, dincă de Tisa 15.5, dincă de Tisa 15, dincă de

curți, căpeta călcătură — Dămne apără și petrele — și îndată părăsia Galațulu, se muta la Șerelu și pe aiurea, destul, că momentu nyemyșescu în progădea bisericiei noastre nu este, nici altu undeva în sat. Apoi Români ajutoarați de vlădiculu Aron, că așa spunea bătrânii, că chema pe vlădiculu de atunci alu Blașului, și mai multu ajutoarați de Dumneșcu drăguțulu, își făcură astalaltă biserică, în care face popa slujbă până în ziua de astăzi, și este întru toate ca cea părăsita; er cea părăsita nici nu o închisă nimeni, ci așa rămase deschisă, după cum tu căndu alungă nyemyșulu pe vlădica afară și totu ce fi în ea se strică pe rând, că numai porcii și alte dobitoce o cercetău, der noi Români nu, multu dora de se duc în ea princi nepricepați după pui de pasere, der omă cu minte nu intră în ea.

Hm! hm! făcu eu; er moșnegulu se uită lungu la mine, apoi credendu că pôt: și io-să calvinu, dă a se reculege și dise: se fiă cu iertăciune, domnișorule eu nu joră că a fostu chiar așa, fără veți d-ta, prostimea așa vorbește și așa am apucat vorbindu-se, că dora ea nu mai soie trebile așa bine ca cărturarii,

fără povestesc în nepriceperea ei, cum o taie capulu și cum aude din alții. — Eu pricepu pe moșnegulu, deci îi disei: multe din ceea ce le spune prostimea sunt mai adevărate decât ceea de pe scrisore, moșule.

— O fi, domnișorule, că prostimea spune numai ce aude și ea, nu se pricepe la făurirea așa numitelor minciuni cu stempel, de care numai cărturarii potu croi, că de! sunt învățați și au și vreme mai multă decât noi.

Mai întinseu moșnegulu o țigară și-lu mai întrebău unele altele din copilăria lui. Intre altele îl întrebău că cum de nyemyșulu acela, decă a fostu numai unlu singuru, ori chiar doi, cum a vrut el să se și țină biserică, avut'aru fi cu ce ține popă ș. a.? La ce mi răspunse moșnegulu:

— Hm, domnișorule, decă el, cum aude din bătrani, a disu așa: că el se învoiesc să rămână biserică a tuturor, el nu s'a băscăși (separa) de ei, der ei (Români) se se dea la legea ungurescă cum s'a dat și el, atunci va aduce elu popă de legea ungurescă și biserică a fi a tuturor, der ai noștri n'au vrut să-lase legea, din care pricină — cum

mai diseini-au scos din biserică cu pe popă și cu pe vlădică cu totu, er biserică se făcu haramu, cum este până astăzi.

— D'apoi cum, moșule, elu de unde a fostu venit aici în Galați, n'ai auzit?

— Da de unde să vină. Elu fi de aici dela noi. O fostu nyemyș cum is și Băesceni, Rivalbenii, Bărenii, Liveșeni și alții, der elu, fiindu mai bogat, s'o îmbrăcat în haine vinete și umbla la marcalișu cu domni, apoi bagu-semă s'a dat de totu la legea ungurescă, der multe sate nyemyșe au rămas totu în legea romănescă, cum sunt Zaicani, Riu-albu, Silvașu, Sălășu, Baiescii, Barumare și altele, der apoi unele familii nyemyșesci, cari au fostu mai avute, s'au făcutu din Români, ce erau Unguri așa sunt Ponorenulu din Ponoru (aci Ponory), Puianulu din Puiu (aci Puj), Bălășu din Riu-bărbat (aci Balázs), Măresou și Mărilă din Densușu (aci Mara), Părescu din Silvașu (aci Pără), Căndescu din Reia (aci Kendefi), Păganu din Bretea (aci Pogány), Macrea din Luncani (aci Makrai), Băceanu dela Băcea (aci Băcsai), Bădea din Rivalbu (Băgya), Turnea din Grădisce (aci Tornya) și

alții toți domni din Țera Hațegului și din varmegia Hinedorei au fostu odată Români, chiar și Nopcea, domnulu celu mare, der aci toți sunt Unguri, cum e și Densișoru din Livade, a căriu tată fi popă românesc în Livade și fratele căriu și aci este Românu, dreptu că nyemyș; fratele lui este Densișoru Peter căprariu.

— Ei bine, moșule, de unde le scii d-ta așa de bine?

— Eu, domnișorule, eu pot să le sciu, că sunt bătrani, și am pârțit multe.

Când voiam a mai pune întrebări sciutorulu moșnegu, mă pomenii la spate cu părintele Suci, care mă duse la domnia sa la veselie, de unde apoi merserăm la horă la Nedee.

Cum o auzii, așa vi-o spusai, fără adaus ori scădement, decât că nu putui întocmai reproduce frumosul limbăgiu alu moșnegulu, care, ca totu Români din aceea vale, vorbea multu mai frumos romănesc decât unii profesori de cei mari din zilele noastre.

Scris în Rodna veche, în ziua de Crăciunulu Românilor 1889.

Ionu Popu Reteganulu,
dascălu.

Pétra craiului 12, în Croația-Slavonia 15, în Budapesta 24.5, în Clușiu 14, în Cașovia 19, în Agram 21, în Pojun 25.5, în Timișoara 19.5, în Sibiu 14.5, în Fiume 22.5 cr.

Răscumpărarea regaliilor. Tractările dintre autoritățile financiare și proprietarii de regalii au ajuns la învoială în 9500 comune și numai în 3100 comune e nevoie de deciziunea ministrului, care se va da în curând. Nu se știe însă până acum cât de mare e suma răscumpărării.

Darea de funcțiuni civile la suboficieri. „Reichswehr“ află, că ministrul comun de război a atras, printr'un emisiv, atențiunea asupra împrejurării, că puțin suboficieri, îndreptățiți a obține funcțiuni civile și de stat, capătă asemenea funcțiuni. Din anul în anul tot mai puțin obțin funcțiuni, pe când numărul celor ce le cer crește mereu. Astfel în 1884 au fost puși în slujbe 562, în 1888 numai 522, pe când în 1884 au fost 2038, în 1888 deja 2310 suboficieri, cari n'au obținut slujbe, deși în fiecare an se dau prin concurs peste 2000 posturi. Așteptându suboficieri mult timp după posturi, trec de etatea normală pentru a fi primiți în slujbe, precum s'a întâmplat în 1888 cu 52 de suboficieri, cari din cauza acesta au fost șterși din lista celor prenotați pentru funcțiuni. Din cercetările făcute rezultă: 1) că suboficieri cer exclusiv posturi bine dotate, care însă ajung la concurs numai în număr mic; 2) că suboficieri cer posturi mai cu deosebire în orașe mai mari; că sunt anumite categorii de posturi, la care suboficieri nu petiționează mai de loc. De aci provine, că suboficieri, cari nu capătă posturi, ori au căpătat numai în etate mai înaintată, și deci înainteză târziu în lăfă, petiționează la ministrul comun să le sprijinească cererile, ceea ce numai în cazul acela o poate face ministrul, când, în contra prescripțiilor, nu li-se consideră cererile. Ministrul de război deci îndrumăză Comandele și institutele de trupe să le atragă atențiunea suboficierilor asupra diferitelor categorii de posturi, nu pe alese, și casurile, în care fără motiv nu li-se iau în seamă cererile suboficierilor, să le arate necondiționat ministrului de război.

Fortificarea României. Joi s'a intrunit la Palat sub președința Regelui Carol, comitetul de apărare al țerei și s'a ocupat cu chestiunea lucrărilor de fortificații. Un credit de 60 milioane lei, va cere guvernul Camerei pentru terminarea acestor lucrări.

Onoarea lui Kossuth vătămata. Fôia periodică catolică „Gegenwart“ din Viena provocă în Nr. dela 15 Ianuarie n. pe Kossuth să se apere în contra acușărilor ridicate în contra lui, în anul 1850, că a furat argint. După cum se aude, deputatul Ludovic Hentaller, reprezentantul cercului și orașului Gyöngyos, al cărui cetățen de onoare e Kossuth, și-a luat asupra și această afacere, și printr'o telegramă a rugat pe căpitanul de honoară Teodor Zubovich, care locuiește în Viena, a cere în numele său satisfacțiune redactorului fôiei „Gegenwart“, Ludovic Heinrich Müller, pentru ofensarea lui Kossuth. În Pesta a sosit însă știrea, că Zubovich nu e acum în Viena. În urma acesta secundanții lui Hentaller, d-nii I. Vidats și I. Dery, s'au dus la Viena, ca să provoace la duel în numele lui Hentaller pe redactorul Müller.

Bola de gură și de unghii încetându a mai băntui în Alba-Iulia, măsura de oprire s'a ridicat și astfel la târgul săptămânal dela 8 (20) Ianuarie au fost mânați și vite la obor.

Părdalnică de dragoste. Corista Luisa Streicher dela teatrul din Pojun, o fată foarte frumoasă, a fost găsită în locuința ei împușcată în cap de adoratorul ei Aladar Palkovits, diarist, care la rându și-a luat viața. Fata trăese încă. Se crede, că amândoi au fost înțeleși a se sinucide. Fapta a fost descoperită de un alt adorator de mai nainte al coristei, un oficer, care lipse din Pojun mai mult timp.

Procesul de presă al „Luminătorului“.

— Pertractarea a 2-a dela 16 Dec. a tr. —
Se știe, că încă la începutul anului trecut i-s'a intentat diarul național român „Luminătorul“ din Timișoara un proces de presă sub cuvânt, că prin doi articuli publicați cu ocaziunea sărbătorilor din anul trecut ar fi ațâțat pe Români la ură în contra Maghiarilor. Scriitorul acelor articuli incriminați este d-lu *Ioan V. Barcianu*, colaboratorul prim al „Luminătorului“, care fiind tras în cercetare, la prima pertractare s'a constatat, că nu este vrednic de pedepsă și fi achitat. Șovinistilor unguși însă nu li-a venit bine, ca să lase din mână ocaziunea de a-și vrsa focul dela inimă asupra unui gazetar român și de aceea ei au făcut, ca să se nimicească sentința primă, din cauze formale, și d-lu Barcianu s'a fi luat a doua-ora la răspundere. A doua pertractare s'a ținut la 16 Decembrie n. a. tr. totu înaintea curții cu jurați din Arad. Despre decursul și rezultatul ei estragem după „Luminătorul“ următoarele:

Pertractarea s'a început la 9 ore dim. Sala era îndesită de public, un număr considerabil de Români din Arad și împrejurime era de față, între aceștia mai mulți protopopi, preoți, învățători de ambele confesiuni, profesori, proprietari, flôrea tinerimei române și alții.

Președinte: Otrubai Karoly, președinte de tribunal. Acusator public: Parecz György, procuror de stat. Apărător: Coriolan Brediceanu, avocat. Translator: Dr. Georgiu Plop, avocat.

Juriul s'a constituit din cei mai încarnați Unguri. Singurul jurat român, d-lu Dr. N. Oncu, fu respins din partea procurorului.

După depunerea jurământului presorilor, acusatul ia cuvântul în limba românească. La întrebările generale răspunde, că e de 39 de ani, născut în Sebeșul săsesc și e necăsătorit. Cu privire la articuli incriminați declară, că nu i-a scris cu scopul de a ațâța la ură poporul român contra celui maghiar, ci numai pentru ca să dea expresiune nemulțămirei și neîndestulirei poporului românesc, dorind de a se pute mijloci o delăturare a răului.

Apărătorul cere să se cetască un articol de fond din „Budapester Tagblatt“ și altul din „Nemzet“ pentru a arăta, că aceste diare au scris totu aceea, ce a scris și „Luminătorul“, și încă în termin mult mai aspri, cu toate acestea lor nu li-s'a făcut proces de presă.

Procurorul protesteză, ăr tribunalul, care la prima pertractare a admis cetirea acelor articuli, acum opresce de a se ceti. Astfel, după ce acusatul fu despoiat de această puternică armă de apărare, urmă vorbirea de acuzare a procurorului:

Parecz György: Condamna pe jurați dela prima pertractare, pentru-că au lăsat nepedepsit pe un „agitator“ de calibrul lui Barcianu. „Știți ce a făcut Barcianu după achitarea sa? Când a ajuns acasă fi întâmpinat și primit cu alai mare, cu sbierături, cu banderiu din partea amicilor săi de principiu, ăr după ce s'a odihnit de osteneala acestei primiri, a scris un articol de fond în „Luminătorul“, dîcîndu că el n'a cerut, n'a așteptat grația și nici nu o poate primi.

„Mă bucur, că astăzi alții ocupă locul pe băncile juraților, că nu sunt aci părtinitori de aci acusatului, și mai cu seamă mă bucur, că cel mai mare amic și părtinitor al lui Barcianu (Simay, fostul președinte al juraților) a căruia procedere ilegală a căsnatului cassarea verdictului prim*) lipsese de asta-dată.

„Ca să vă lămuresc cuprinsul articulilor incriminați, nu aflu de lipsă. Vedeți dora cum se poartă acusatul și acum, încât nu merită nici o considerare“ (fiindcă nu vorbește ungușee.) Dîce mai departe procurorul: cunoscem noi pe Români, știm că ei în cea mai mare parte sunt înapoiați în cultură și n'au priceperă de a judeca în asemenea lucruri, așa că spunându-li-se mereu, că sunt dripiți, apăsați, prigoniți etc. în cele din urmă încep să credă, că în adevăr sunt apăsați, deși în fapt sunt îndestulți și trebuie să fi mulțumiți căci sub o lege stau, de o lege se împartășesc cu toții. Dîce mai departe procurorul, că lui nu i-ar părea rău, decă Barcianu și-ar lua catrafusele și s'ar duce în altă țară, între frații săi italieni, francezi, români, și și-ar căuta acolo patria, decă aici nu-i place. „Dîr Barcianu are poftă de a fi martir. Faceți-i pe voi!“

Apărătorul C. Brediceanu: Protesteză contra acușărilor procurorului, îndreptate contra juraților dela pertractarea primă. Cine va mai cuteza a-și da votul său pentru „nevinovată“, decă d-lu procuror îl acuză cu parțialitate, adică cu călcarea jurământului făcut în fața tribunalului? Această procedere a d-lui procuror e intimidare oprită, sub a căreia presiune on jurați nu pot să judece liber... Dîr d-lu procuror nu se mulțamește cu influințarea oprită a juraților și cu citarea falsă a actelor publice, ci se lîgă și de „bucuria mare“ a poporului, manifestată după achitare. A fost bucuria mare, dîr banderii nu au fost; au strigat ostași rezerviști, cari din întâmplare au mers totu pe acel tren cu noi acasă, și poporul încă — vesel fiind —, că din 10 procese de presă, după ce a perdat 9, pe al 10-lea la câștigat — a strigat: „Să trăescă Barcianu, să trăescă Brediceanu!“ Da, au strigat din Arad până în Timișoara. Și ce dovedesc acestea? Dovedesc, că cele ce le susține Barcianu cu péna, le strigă poporul din inimă. Ce ar dîce d-lu procuror, decă am veni noi la Arad cu 5—6000 Români și am cutriera stradele orașului demonstrând, cum au făcut Ungurii în Pesta în cauza § 14 alu legi militare? Deu, cauză de a face acesta am avé, căci guvernul ne atacă limba, cea mai scumpă comoră a națiunii noastre, precum dovedescă și porunca ministrului de culte de a se introduce într'un gimnasiu confesional român (Beiuș) limba maghiară ca limbă de propunere.

Nu-i adevărat, că Barcianu a scris după pertractare în „Luminat.“, că nu-i trebuie grația, că nu primesce grația, deși știe, că e gata a-o sorie ori când. Acesta am dîs'o eu la prima pertractare și o dîc și acum

Decă creți, d-le procuror, că poporul român e necult, că nu știe ceti, atunci cum creți, că poate fi el ațâțat prin articuli din diarele politice? Asupra unuia, care nu știe ceti, un articol de diar cum va pute influința?

După acesta apărătorul Brediceanu cetesce § 171 și 172 alin. 2, pe care își basază procurorul acușățiunea sa, și constată punct de punct, că în articuli incriminați lipsesc toate elementele constitutive ale delictului de agitare în contra naționalității, prescrist în susu dișii §§. Protesteză contra afirmării pro-

*) Simay a eșit din odaia, în care s'au sfătuit jurații, și intrând în sala unde se afla tribunalul, a cerut dela președintele acestuia un codice civil. Acesta sa adus ca motiv de nulitate, că adică un jurat ar fi comunicat cu publicul din afară.

curorului, că Români sunt îndestulți și nu sunt apăsați. „Cine și-a dat impunităre, d-le procuror, ca să declar pe Români mulțumiți? Cu ce drept vorbești pentru Români, când ceri pedepsirea unui Român pentru agitare?“ A critica, a desaproba și a condamna guvernul și sistemul de guvernare are dreptu fiă-care cetățen, prin umare și acusatul; aceste atacuri însă el nu le-a făcut cu intențiunea de a provoca la ură pe Români contra națiunii maghiare, ci pentru ca să incete asuprașii și ca să producă o îmbunătățire a sortii politice și culturale a poporului român. Până nu vom dobîndi această îmbunătățire, neconținut vom accentua gravaminile noastre... Apărătorul încheie cerîndu să fi achitat acusatul.

Procurorul Parecz: Bine a făcut guvernul, că a închis gimnasiul din Beiuș. Legea dá acestu drept guvernului. E adevărat, că poporul român e necult, nu știe ceti, dîr cei ce scriu articuli agitatori au și agenți, cari merg prin sate și îi cetescu proștilor plugari. Așa se agiteză! Știu eu!... Eu știu, că Barcianu nu este amic al patriei, apoi d-vostre, d-lor jurați, ca Unguri, nu veți lăsa să scape nepedepsit un agitator. Osîndiți-l!

C. Brediceanu: ...Eu n'am dîs, că guvernul a închis gimnasiul din Beiuș, ceea ce numai d-lu procuror e în stare a susține, că se nu convingă, că nu știe ce se petrece la noi. Eu am dîs, că guvernul a impus unui gimnasiu român confesional ca limbă de propunere limba maghiară. Agenții, cari cetesc foile politice cu graiu viu poporului român, sunt nălciri din creeri procurorului. Asemenea agenți nu există.—Apeléză la sîmțul de dreptate al juraților și cere achitarea.

Acusatul Ion V. Barcianu, totu în limba românească, luîndu cuvîntul, dîce între altele:

...D-lu procuror dîce, că eu n'as fi amic al statului ungușee și că decă nu-mi place aici, să-mi caut loc între frații mei francezi, italieni, români etc. Ori i place, ori nu d-lui procuror de stat, eu declar, că nu-i pot împlini pofta. E drept, că astăzi la noi stau lucrurile astfel, încât îți vine să iai lumea în cap. Eu însă nu voi părăsi de dragul nimenui țera mea și a strămoșilor mei. Tocmai aici vréu să rămân, să lucră cât se poate la îndreptarea treburilor și spre binele țerei, căci eu cred, că trebuie să sosescă timpul înțelegerei și împăciuirii între popoarele acestei țeri, fără de care apropiare nu-i vorbă de pace, și de înflorirea statului ungușee nici pomenire nu poate fi. D-Vostre, d-lor jurați, judecați după cum ve va spune conștiința, căci a mea conștiință este curată și sufletul meu deplin liniștit...

După toate acestea nu numai Români, cari erau de față, dîr chiar și unii Unguri mai luminați dîceau, că ar fi un lucru de ris a condamna pe acusatul. Dîr ce să veți? Toți 12 jurați se uniră într'u a judeca pe d-lu Barcianu vinovat, fiind în urma acesta condamnat pentru amândoi articuli incriminați la câte 3 luni închisore de stat și câte 250 fl. pedepsă în bani, la o altă dîră la 6 luni închisore de stat și 500 fl. pedepsă în bani; pe lângă acesta 135 fl. cheltueli de judecată și reintorcerea cheltuelilor susținerii sale în închisore.

După ce apărătorul, împreună cu d-lu avocat G. Lazaru din Vinga, garantară pentru acusatul, acesta fu lăsat pe picior liber, ăr președintele declară pertractarea de încheiată.

Între alte ilegalități e de observat, că acusatului nu i s'a tălmăcit nimic în limba românească. Pe basa acesta și a altor ilegalități comise în decursul pertractării, apărătorul Coriolan Brediceanu a înaintat un recurs de nulitate constător din 6 puncte principale, care după cum află „Luminătorul“, s'ar fi și respins.

Incheindă, nu putem să nu gratulăm din inimă confratelui nostru pentru purtarea sa demnă românească, manifestată cu ocaziunea acésta.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Deșu, 19 Ianuarie 1890.

On. D-le Redactor! Sfânta sărbătoare a lui Iónu Botezătorul pentru inteligența Deșiană a avut de astădată o însemnatate deosebită. În 19 l. c. (st. n.) și-a sfințit casa unul dintre conducătorii români de aici, d-lu Dr. Teodor Mihali. Cu această ocaziune ospitalitatea și sîmțulu românesc al acestei familii au aflat de bine a întruni toată inteligența română din Deșu, ba pe unii și din giur, să asiste la sfințire, săvîrșită prin părinții Iónu Velle (prot. loc.), P. Cherebeșu, (din Cațcau), și M. Popu (din Oena Deșului) și cu toții să ia parte la un prîndu curat românesc! S'au prezentat cam 25 persoane. După sfințire, terminată cam pe la o oră, s'a început prîndul.

Insufletirea și bucuria a fostă generală. De nu ne vom îmbărbăta și nu ne vom mîngăia unii pe alții cel puțin la astfel de privilegii, cine altu o va face într-o lume dușmană?

La amănuntele vorbirilor nu voi trece. Spre orientare atîta spun, că bieții Români și-au descoperit inimile. Mi-se pare, că un suflet a intrat în celalalt și s'au unită tote într'unu sîmțu și într'unu cugetu. Mi-se pare, că au ajuns și ajungu cu toții la convingerea, că fiicare Român pôte fi vrednicu de iubire, că pôte fi foarte folositoru decă vrea și decă e ajutat de celalalt. „Să trăiască concordia!” „Să peră discordia!” a fostă devisa și motto vorbirilor!

Petrecerea a mai fostă întregită cu cântări românești naționale din partea bărbatilor și tinerilor prezenți, acompaniați de muzica locală. Frumose urări li-s'au adus stăpânilor casei și fruntașilor prezenți etc. der cea mai frumoasă a fostă surprinderea de pe la capetulu prîndului. Ca din senin, sosescu plicuri peste plicuri adresate stăpânilor casei și oșpeților. Le desfacem și ce se vede? Ele cuprindeau și o odă foarte instructivă „la sfințirea casei lui Dr. Teodor Mihali și a vrednicei sale soții Dómna Viorea în 19 Ianuarie 1890”. Eă cuprinsulu acestei ode:

Necazul când se pornește
Intră cu o glotă'ntrégă,
Vine repede orbesce
Prin pórta care'i mai largă.

Der când se gată să esă
Ămbă calea racului;
Strecurat merge din casă
Prin urechia acului.

Ce-au perdatu strămoșii-odată:
Avea și dulcea țără,
Nepoșii cu muncă dreptă
Voră se-o câștigate.

Eă astăzi o bucată
Din pământulu strămoșesc.
Eă o recăștigat
Pentru nemulu românesc!

Aideți der cu voiă bună
Români cu — și fără chică
S'algămă toți împreună
La Teodor și Viorică.

Și se fimu de mărturie
Că acestu locașu cinstit
Ađi cu mare bucurie
Românește s'a sfințit.

Gazdele cu ndestulire
La mulți ani să stăpânească
In deplină fericire
Casa asta românească.

Acéstă odă era tipărită, — și chiar decă nu'lă putem privi de poetu pe autoru pentru acéstă odă, — e foarte instructivă și arată de minune frumosu dispoziția inteligenței române din Deșu și giuru în acea ăi.

Și eu sunt de acea părere! Câștigați-vă moșia și casă, Românilor! Alu cui e pământulu, a aceluia e, séu va fi țera.

Er față cu apăsările puternicilor ălei, purtați-vă bărbătește; uniți-vă în cugete și sîmțiri; că veți deveni o falangă neînvingibilă, gata la tôte, ce ne-a datu noroculu și nenoroculu!

Cu sufletu curagios și credincios lui Dumneșu și nemului românesc.

Toți cei infățișiți, și mai ales părintele Velle va fi foarte mândru și mulțămitu cu sine, și cu Domni casei.

Pôte fi. Eu mai adaug: Dée Dumneșu, ca acesta să fi începutu și să se continue în tótă privința noroculu. Porniți după Dr. Mihali și nu vă supărați, că veți dispăcea dispunătorilor din comitatulu Solnocu-Dobêca.

Muncă și cumpetă, sufletu și bărbăție — apoi ai viitoru sigură, Române!

Modestinus.

Despre acéstă serbare, care în împrejurările de față este unu evenimentu socialu pentru Românii din Deșu, ne mai scrie și unu altu corespondent (Sireganulu) care încheie raportulu séu cu următoarele rânduri:

Intregind cele publicate în Nr. 61 alu „Observatoriulu” din 1882, raportează, că numărulu proprietarilor români de case și realități s'a înmulțit der prin d-lu Dr. Mihali și prin d-lu George Gradovicu avocat, care încă a cumpărată casă pe veciă a avocatulu Nagy Miklos lângă postă, cu 5600 fl. v. a. prin M. O. D. protopopu Iónu Velle, care și-a luat casă în ulița Onei, cu 1600 fl. și proprietate de pământu vre-o 60 jugere, și prin d-lu I. Huza cancelistu comitatensu, care și-a luat casă cu 900 fl. v. a.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciulu biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 25 Ianuarie. Tribunalulu a sistat în tôte direcțiunile cercetarea în contra fostulu secretar de staru Matkevici, de orece învinuirile s'au dovedit că o însinuare lipsită de ori-ce temei. Totodată ca continuare s'a fixat diua de 10 Februarie ca ăi de pertractare finală în contra defraudatorulu Kokan. — De 24 de ore viscolesce în întregă Europa de mijlocu unu orcanu furtunosu, care a pricinuit mari stricăciuni și intreruperi de comunicația atātu aci, câtu și în Viena și în alte locuri.

Berlinu, 25 Ianuarie. Părechia princiară Bismarck, a sosit după amedzi. S'a ținutu sub președința cancelarulu imperiulu o ședință a ministrilor prusiani, după acéstă cancelarulu s'a dus de a raportat împăratulu, sub a căru președință s'a ținutu séra unu consiliu alu coronei.

Institutele române de bani din Transilvania și Ungaria.

De Petra-Petrescu.

1886.

8. „Economulu”, societate pe acții, institutu de credit și economii în Clușiu. Capitalu fundacionalu fl. 50,000 în 1000 acții a 50 fl. Dă împrumuturi pe polițe și hipotece.

Passivele an. 1888 se compuneau din fl. 50,000 capitalu de acțiuni, fl. 90,689 depuneri fl. 140,689 în totalu. Profitu curat: fl. 3,200 Dividenda: 0, 3.38, 4 fl. (6.76 și 8%) Revirementulu: fl. 523,752.

9. „Mureșana”, cassă de credit și economii, societate pe acții în Reghinulu săsescu, cu capitalu de 20,000 fl. împărțit în 400 acții a 50 fl. În adunarea gen. din 28/3 1889 s'a hotărît ridicarea capitalulu de acțiuni la 40,000 fl. Acordă împrumuturi pe lângă polițe și obligațiuni.

Passivele an. 1888 erau: fl. 20,000 capitalu de acțiuni,

fl. 15,800 depuneri, fl. 8,000 împrumuturi. fl. 43,800 în totalu. Profitulu curat: fl. 5,178. Dividenda: 0, 7 fl. (14%) Revirementu: fl. 134,364.

10. „Patria”, cassă de economii societate pe acțiuni în Blășiu, capitalu: 55,000 fl. în 550 acții a 100 fl., necomplete. Acordă împrumuturi pe lângă polițe, ipoteca și pe efecte.

Passivele anului 1888 erau: fl. 38,240 capitalu de acțiuni, fl. 162,968 depuneri, fl. 26,997 reescomptu. fl. 228,205 în totalu. Profitu curat: fl. 7,493, Dividenda: 8 fl. de acțiune, Revirementu: fl. 1,816,893.

11. „Perșeu asociare de credit și păstrare în Sein”, întemeiatu cu preferință pentru coperirea celor mai mici trebuințe economice. Acordă împrumuturi dela 1—50 florini. Capitalulu societății se compune din depuneri mici lunari, cari ajungându la 5 fl. formeză o acțiune. Cu finele anului 1888 capitalulu societății consta din 748 acțiuni a 5 fl. 3740.

Passivele societății în 1888 erau: fl. 3,740 capitalu de acțiuni, fl. 8,824 depuneri spre păstrare, fl. 25,000 împrumuturi. fl. 37,564 în totalu. Profitu curat: fl. 842. Revirementu: fl. 74,214.

1887.

12. „Arieșana”, institutu de credit și economii, societate pe acții, Turda; întemeiatu cu capitalu de 50,000 fl. împărțit în 1000 acții a 50 fl.

Passivele în 1888 erau: fl. 50,000 capitalu de acțiuni, „ 42,000 depuneri spre păstrare, fl. 40,000 reescomptu. fl. 132,000 în totalu.

Acordă împrumuturi pe polițe, hipotece și pe obligațiuni.

Profitulu curat: fl. 4,914. Dividenda: 1.29; 3.90 (12%, 8.50%) Revirementu: fl. 945,247.

13. „Auraria”, cassă de economii societate pe acții în Abrudă. Capitalu 30,000 fl. împărțit în 300 acții a 100 fl. Acordă împrumuturi pe polițe și hipotece.

Passivele în a. 1888 erau: fl. 30,000 capitalu de acțiuni, „ 56,882 depuneri curate fl. 991 reescomptu. fl. 87,873 în totalu. Profitulu curat: fl. 5,489 Dividenda? Revirementu: fl. 356,077.

14. „Meseriașulu român”, asociațiune de credit și depuneri, Brașov, înființată cu scopu de a se ajutama la locul ăntăiu meseriașii români. Fia-care membru alu societății trebuie să aibă cel puțin o misă séu o cvotă de 50 fl. depus séu deodată séu în rate săptămânali de 20 cr.

Cu finea an. 1888 erau subscrise 583 cvote, reprezentându unu capitalu de 29,150 fl.

Passivele erau: fl. 7,834 capitalu de cvote, fl. 5,449 depuneri curate, fl. 5,446 credite, fl. 18,729 în totalu. Profitu curat: fl. 298.

15. „Sebeșana”, institutu de credit și economii, societate pe acții, Sas-Sebeșu. Capitalu fl. 15,350 împărțit în 307 acțiuni a 50 fl.

Passivele erau: fl. 15,350 capitalu de acțiuni, fl. 17,848 depuneri curate. fl. 33,198 în totalu. Profitu curat: fl. 1880.

16. „Silvania”, institutu de credit și economii, societate pe acții în Șimleu Șilvanici. Capitalu fl. 75,000 împărțit în 1500 acții a 50 fl.

Passivele cu finea anului 1888 erau:

fl. 72,300 capitalu de fondare, fl. 69,154 depuneri curate, fl. 53,763 reescomptu, fl. 195,217 în totalu. Profitu curat: fl. 6514. Dividenda: fl. 3 (6%) Revirementu: fl. 987,231.

17. „Victoria”, institutu de credit și economii, societate pe acții în Arad. Capitalu de fondare 100,000 fl. împărțit în 1000 acții a 100 fl.

Passivele cu finea anului 1888 erau: fl. 100,000 capitalu de fondare, fl. 116,000 depuneri curate, fl. 216,000 în totalu. Profitulu curat: fl. 9,013, Dividenda: fl. 6. Revirementu: fl. 1,622,200. 1888.

18. „Bistrișana”, societate acționară, institutu de credit și economii în Bistrișa. Capitalu de 40,000 fl. împărțit în 400 acții a 100 fl., din cari cu finea anului 1888 erau neincasate fl. 11,500.

Passivele în 1888 erau: fl. 28,500 capitalu de fondare, fl. 14,055 depuneri curate, fl. 42,556 în totalu. Profitu curat: fl. 1,407 Dividenda: fl. 5,50 Revirementu: fl. 161,376.

Avem ășadere următoarele institute

1. Albina (1872)
2. Aurora (1879)
3. Furnica (1883)
4. Cassa de păstrare în Săliște (1884)
5. Ardeleana (1885)
6. Hunedora (1885)
7. Timișana (1885)
8. Economulu (1886)
9. Mureșana (1886)
10. Patria (1886)
11. Perșeu (1886)
12. Arieșana (1887)
13. Auraria (1887)
14. Meseriașulu român (1887)
15. Sebeșana (1887)
16. Silvania (1887)
17. Victoria (1887)
18. Bistrișana (1888); la acestea

adăgăm încă următoarele, de cari avem cunoscință:

19. Hațegana, Hațegu.
20. Cassa de păstrare din Reginari.
21. Reuniunea de împrumut și păstrare din Iva mare.
22. Reuniunea de împrumut din Feldra.

23. Prevederea în Codlea; în fine putem adăuga și cele proiectate și activate în 1889;

24. Munteana în Baia de Crișu cu capitalu de 10,000 fl. în 1000 acții a 10 fl.

25. Bereșana, Bereșeu, cu cotisări lunari de 50 cr. și:

26. Lugoșana în Lugoșu cu unu capitalu de acțiuni de 57,000 fl.

Posedem deci în totalu: Douăzeci și șese de institute române de bani.

Interesante sunt următoarele date asupra celor 18 institute, enumerate la început. Regretăm, că nu ni-a fost posibilu a căpeta date și dela celelalte societăți.

Capitalu de fondare	
avea Albina	fl. 300,000
Ardeleana	75,000
Arieșana	50,000
Auraria	30,000
Aurora	90,707
Bistrișana	40,000
Economulu	50,000
Furnica	30,000
Hunedora	13,906
Meseriașulu rom.	7,834
Mureșana	20,000
Patria	55,000
Perșeu	3,740
Săliște	12,142
Sebeșana	15,350
Silvania	75,000
Timișana	50,000
Victoria	100,000
în totalu 1,018,679 ¹⁾	

¹⁾ La Bistrișana erau cu finea a. 1888 neincasate fl. 11,500; la Patria fl. 16,760.

Depuneri	
eraula Alb.	fl. 2,866.397
Ard.	176.444
Arieș.	42.000
Auraria	56.882
Aurora	273.750
Bistr.	14.056
Econ.	90.689
Fur.	99.968
Huned.	26.855
Meser. r.	5.449
Mureș.	15.800
Patria	162.968
Perșeu	8.824
Săliște	75.873
Seb.	17.848
Silv.	69.154
Tim.	166.905
Vict.	116.000

in totalu fl. 4.283.862

In reescomptu

avea Alb.	fl. 260.570
Ard.	75.000
Arieș.	40.000
Auraria	991
Furnica	82.700
Mes. r.	5.446
Mureș.	8.000
Patria	27.000
Perșeu	24.877
Silv.	53.763

in totalu fl. 578.343.

Imprumute cambiali

eraula Albina	fl. 2.109.477
Ard.	229.000
Arieș.	66.072
Auraria	27.310
Aurora	380.731
Econ.	24.338
Furn.	201.364
Huned.	22.362
Mes. r.	18.701
Mur.	21.644
Patria	213.641
Perșeu	27.188
Săliște	97.390
Seb.	22.676
Silv.	187.212
Tim.	168.706
Vict.	188.350

in totalu fl. 4.006.162²⁾

²⁾ La Aurora și casa Săliște imprumutele nu sunt specificate după categorii.

Imprumute ipotecare

eraula Alb.	fl. 1.776.793
Ard.	87.000
Arieș.	65.212
Auraria	67.186
Bistr.	21.312
Econ.	120.315
Patria	17.642
Seb.	4.587
Silv.	14.000
Tim.	66.000
Vict.	30.000

in totalu fl. 2.270,046³⁾

³⁾ aici sunt cuprinse și imprumutele de conto-corente și lombardele.

Impr. pe obligațiuni

eraula Ard.	fl. 29.000
Arieș.	5.786
Bistr.	26.587
Furn.	18.606
Huned.	19.007
Mur.	24.272
Perș.	11.618
Seb.	7.618

in totalu fl. 142,494.

Profitu curat
au avut în 1888:

Albina	fl. 50.064
Ardeleana	12.945
Arieșana	4.914
Auraria	5.489
Aurora	4.744
Bistrițana	1.409
Economul	3.200
Furnica	7.689
Hunedora	1.196
Mes. rom.	298
Mureșana	5.178
Patria	7.493
Perșeu	842
Săliște	3.401
Sebeșana	1.880

Silvania	6.514
Timișana	8.931
Victoria	9.013
in totalu fl. 135.200	
Revirementele.	
La Alb.	fl. 19.479.308
Ard.	1.417.762
Arieș.	945.247
Auraria	356.077
Bistr.	161.376
Econ.	523.752
Furn.	791.192
Mureș.	134.364
Patria	1.816.893
Perș.	74.214
Sebeș.	169.425
Silv.	987.231
Timiș.	1.509.672
Victoria	1.622.200
in totalu fl. 29.988.713.	

Va să dăcă cu unu capitalu de fondare de 1.000.000 fl. cu depuneri de fl 4,300.000, plus peste unu million. din scrisuri funciare și diferite alte isvóre, s'au datu imprumuturi pe polițe, ipotece, obligațiuni etc. de fl 4,400.000 și s'a obținutu unu profitu curat de fl. 135.000. Datele acestea vorbescu singure.

*
Istoriculu și firea băncilor le-am tractatū pe scurtū in broșura: *Studiu din economia națională. Despre bănci, operațiunile lorū, despre efecte și despre burse.* Sibiu, Tipogr. archidieceșană 1881. (FINE.)

Tromfuri clasice.

Unu chemicu și-a dedicatū opulū despre fabricarea aurului Papei Leone alū X-lea, care după ce a frunđăritū prin opulū acesta, i-a dăruitū chemiculu o pungă, adresându-i cuvintele următore: *Ți-așū da aurū, dăr fiind-că tu te pricepi așa de bine a face aurulū, îți va fi destulū și punga golă, in care vei putē pune galbenii de tine făcuți.*

*
Filosofulū Cleante vādēndū unū omū, care vorbea cu sine însuși i-a dīsū:

„Bagū de sēmă omule nu cumva sē vorbesci cu nebunū“.

*
Aristippus cerēndū grafiā pentru amiculū sēu, dela regele Dionisiu, vede că regele nici că ascultă la vorbele lui. Atunci cade la piciorle regelui.

Batjocuritū fiindū Aristippus pentru umilirea nedēmă de unū filosofū, a dīsū:

„Nu eu sum de vină, ci regele, care așa se vede că urechile le are in piciorle.“

*
Alesandru celū mare, ascultāndū unū acusatore și-a astupatū o urechă. Findū intrebātū, că de ce și-a astupatū urechia, a rēs-punsū astfel:

„Urechia cealaltă o păstrezū pe sēma acusatului.“

*
Diogene când mânca odată in piață, a fostū incunjuratū de nisece omeni, cari îi strigau: „câne! câne!“

„Greșiți — rēsponse elū — aceia suntū câni, cari stau in jurulū celui ce mânca.“

*
Protagoras fiindū intrebātū, că de ce și-a datū fata inimiculu sēu, rēsponse:

„Pentru că ceva mai rēu nu i-amū pututū da.“

*
Unū omū se lauda, că elū pōte sē bea cātū de multū făr' de a se îmbăta. Audēndū-lū Aristippus i-a dīsū:

„Tu te lauđi cu ceva, ce și unū asinū e in căre a face.“

Higienă.

Influenza

bântue in măsură mare nu numai prin diferitele orașe, ci și prin sate. Astfelū ni-se scrie din Câmpia, că pe acolo încă au suferitū și suferū încă și acum multū de influență, căreia au căduțu jertitū mai vērtoșū omeni bētrāni, cum și copii dela 4—5 ani in josū.

Adevēratū, că „influenza“ nu este o bolă așa grea, dăr fiind-că din nepază de multe-ori ea trece in apriudere de plămāni și in alte bōle, cari priceinescū mōrte, de aceea aflāmū de lipsă a impārtași cetitorilorū noștri următorele observări și povețe, ce ni-le comunicā din Câmpia unū bārbatū espertū, care a suferitū de această bolă împreună cu toți membri familiei sale. Ețā ce dīce:

„Influenza“ de regulă se ivesce cu frigū, friguri, dureri in spate, dureri in peptū, lipsă de apētītū, ferbinteli, cari una pe alta se succedēzā. Tōte acestea suntū impregnate cu dureri, mai alesū insē rēsufarea e grea și impregnată cu dureri.

Cea mai bunā doctōriā, după cum am esperiat' o eu, este următoreā: Când se ivesce mai āntāin „influenza“, cu frig, bea vinū ferbinte, curatū ori mestecatū cu apă, culeā-te in patū, lāsāndū ca odaia, in care stai, sē fiā bine încălđitā. Incālđescē-ți piciorle mereu cu petri ori cārāmidā cātū se pōte mai fierbinte. Dēcā ai dureri la capū, pune cārpa udată cu apă rece. Totū asemenea sē pui pe pept cārpe udate, dăr binele stōrse, când simți dureri la peptū. Dēcā respirarea e impregnată cu dureri, pune pe peptū hrēn rasū, înfășuratū in trō cārpa. Chiar dēcā nu ai apētītū, mănāneā, pentru ca sē nu te slăbesci prea tare: cu deosebire mănăcările dulci suntū de recomandatū, cum prune, pere uscate ferte etc. Dintre tōte *ucopere-te bine la pieptū*, pentru ca flegma sē se cōcā repede și s'o pōți da afarā.

Făcēndū așa, in 3—4 zile ai scāpatū de „influenza“ și in alte 3—4 zile vei fi deplinū restauratū.

Din traista cu minciunile.

Finanții păcăliți.

Mirosirā finanții, că badea Ciupercā umblā cu mātā in sacū și puserā terminū, sē-i faci leaculū in ziua următore. Dēr și elū simți, că-i umblā in urmă și se hotārī, sē le tragā o păcăliturā, de sē i-se ducā vestea.

Se pune, dragu-mi-te, la pāndā și când, in ziua următore, vede, că dau botulū pe pōrtā, apucā o perinā in spate și drumu la ogrādū!... Finanții cugetāndū, că-i suculū cu duhanulū (tutunulū), ușdei după elū; elū înainte, ei in gōnā.

Badea Ciupercā era ușorū, căci n'avea nici o povară, deci o tulia ca epurile, pānā când finanții cu trāistile, cosorurile și cismele lorū cele mari, abia'i puteau urma din depārta-re de 2—3 pușcāturi. Atāta nu era destulū, dēr mai era și o căldurā ca aceea, de'ți ferbea creerii in capū.

Badea Ciupercā fugia ca din tunū: finanții, inboldiți de nādējdea isbāndei, nu se lāsān.

Totū așa și ēr'asa pānā când purtāndū-i Dumneđeu scie peste alū cătelea hotarū, socoti, că le-a fi de ajunsū pentru acuma și se trānti pe perinā.

„Adā duhanulū!“ strigā finanții, scoși ca din ciubārū de sudorū.

„Ce duhanū?“ intrebā Ciupercā.

„Hei! nu mai sporimū la vorbe, ci dā sacū'ncōce!“

Ciupercā le arunca perina; finanții o apucā cu lăcomia lupului, dēr numai decātū o lapēdā făcēndū nisece fețe ca de postulū mare. Ciupercā ridicā perina, ērā finanții se întorcū cu buzele umflate.

Lelea Ciupercā, firesce, avuse atāta chelmū, ca in vremea asta sē bage mātā in sacū și saculū in locū sentitū de ochii cerberușilor.

I. Koevary.

Sasulū și Crăciunulū românescū.

Unū Sasū, care servia la unū cārāușū românū, aflāndū-se in sērbătorile Crăciunului nemțescū pe drumū in cārāușiā, fū ținutū de stāpānu-sēu totū cu fasole și cu ceapā, fiindū-cā era in postulū Crăciunului românescū, ēr in sērbătorile Crăciunului românescū aflāndū-se acasā, fū ținutū cu mănăcārī peste mănăcārī de dulce. Atunci dīse Sasulū: „Nō vești, esta-i crăciunū, dēr alū nostru e sērăciā golā.“

Țiganulū și lupulū.

Unū Țiganū lăutarū, care se întorcea dela o nuntā țērānescā, dintr'altū satū vecinū, cārā casā încărcatū cu de tōte, adecā cu plācinte, cu pui, cu colac și altele, pe drumū intēlni unū lupū. Țiganulū, fricosū din fire, cātū ce vādū lupulū începū numai decātū a scōte totū ce avū in desagi și le dete lupului cu speranța, că va scōpa de elū. Lupulū mănăcāndū totū și nesăturāndū-se se nita acum la țiganū, care începū a tremura ca frunđa de fricā, și dīse lupului:

„Inainte de a mē mănca, încăi sē'ți tragū și una din lăntā, apoi ce va vrea Dumneđeu cu mine.“

Dēr cātū ce începū a scārțāi din lăntā, lupulū o tuli la fugā de nu-i vedeai piciorle, ēr țiganulū se opri din cāntatū și dīse:

„Hei, de sciam eu asta, rămāneam și cu cealalte in desagi.“

Țiganulū husarū maghiurizatū.

Unū țiganū fū luatū cātānā la husari. Plāngeau cioroi după fiulū lorū de nu se mai puteau opri, sciindū că n'au sē-lū mai vadā timpū de 8 ani. Implinindu-se 8 ani de dīle, țiganulū fū liberatū din cātane, fiindū-cā in timpulū serviciului își cāștigase unū rēndū de haine husaresci, mergea cārā casā cu voia bunā, vorbindū singurū pe drumū totū numai unguresce, căci bietulū cioroi, bagū-sēmā, încēțase cātē-va vorbe unguresci. Ajungēndū acasā la pārinți, cum ilū vādū tatā-sēu, începū cārā elū in limba lorū: „Da soi Nicolitā.“

Feciorulū nu rēspondea alta din gura lui, decātū: „Nem tudok.“

Pārinții vādēndū că n'o potū scōte la cale cu elū, alergarā pe la nēmuri, pe la vecini, ca sē vinā sē vorbescā cu elū in limba ungurescā, căci cātū a fostū dusū a uitatū tōte limbile și nu scie acum decātū numai unguresce. Cāți au venitū nu s'au pututū înțelege cu elū, deși erau multū cari sciam unguresce bine. Vādēndū pārinții, că n'au capū de a se înțelege cu elū, se hotārīrā sē mērgā cu elū la judele satului, căci acesta fiindū celū mai mare din satū, trebuie sē scie tōte limbile. Judele începū a vorbi cu elū in tōte limbile, dēr cioroiulū nu rēspondea alta decātū numai cuvēntulū: „Nem tudok.“

In cele din urmă vādēndū judele cu cine are de a face, îi dīse țiganului celui bētrānū sē iasā cu fiu-sēu afarā in curte, că numai decātū ilū invață elū limbile care le-a uitatū. Lūdāndū unū bicu bunū, judele începū a ț-i-lū imblātū pe bietulū țiganū, care dela unū timpū ne mai putēndū răbda plesnele bicului, începū a striga: „Dēr nu mē lāsā tatā, hēi, cā mē omōrā.“

Bucuria țiganului a fostū mare când a auditū, că fiulū sēu începe a vorbi, și striga sē-lū mai cārpeșcā pānā ce va vorbi mai bine. In cele din urmă începū țiganulū a vorbi ērāși limbile pe cari dīcea tatā-sēu, că le uitase.

MULTE SI DE TOATE.

O invențiune curioasă.

Unū americanū se ocupā sē estragā din tōte alimentele principale esența curatū trebuitore hranei sângelui. Se asigurā, că esperiențele ce a făcutū *asupra* și cu extractele dobāndite pānā acuma, au datū rezultate multāmītore. Unū omū nu va mai avē nevoie de aci înainte sē'și

piardă celă puțin două césuri pe și cu mâncarea: dimineața, când se va scula, va bea un pahăruț de esență de carne, pâne, de legumi și de mere și lichidul acesta va repara cu prisosut puterile sângelui în cursă de 24 ore. Mai mulți americani bogăți, iubitori de plăcerile mesei, au vorbit de rău acest sistem de hrană; doctorul însă a răspuns, că cu esențele sale nu vor mai fi bôle de stomach și nu vor mai fi private, care se infecteze hrana principală a sângelui, aerul.

Cum se pedepsește adulterul în Marocco.

Colonia europeană din Marocco, a asistat de curând la o scenă barbară pe stradele acelu oraș:

O femeie tânără și frumoasă era legată gola pe un cal, pe care lă ducea de căpăstru un harapă și lă silia să trecă peste trupul unui om ținut jos de câțiva funcționari polițenesi; în vremea asta femeia era mereu biciuită de alți doi polițiști. — Operațiunea s'a făcut în mai multe răspântii ale orașului, în ochii mulțimei spăimântate și indignate. Vina omului și a femeii era, că se iubiau fără să fi fost cununați după lege; femeia avé deja bărbat legitim, la a cărui cerere se aplica pedepsa.

Legenda sărutărei mânilor.

În viața de toate zilele este sărutatul mânei, ca semn de politeță, un obicei vechi „Lingușitorii“, dice Solomon, „nu obosesc a săruta mâna patronilor lor.“ În timpii vechi, când voia cineva să mărturisescă stelară u-milita sa închinăciune, să întempla acesta prin sărutarea mâni proprii. În timpul când se închinau Indienii la sora, ținéu neconștient mâna la gură. Când aduceau grecii cei avuți deilor jertfe scumpe atunci consta surrogatul acestora la cei fără de mijloce, s'au la cei de totă sêraci într'aceea, că stând drept în sus sărutau mâna idolilor s'au a loră însăși, trimițându în același timp cătră orizont sărutări. Acest obicei se transmisă la Romani, la cari era sărutarea mânei statuelor un fel de lege. Când odată unul nita acesta la trecerea pe lângă o statuă, era urmărită ca ateist.

În Roma se obișnuie mult sărutatul mânei, însă numai de cei supuși cătră stăpâni lor. O privesc deosebită trebuie să s'a înfățișat atunci, când Cato la depunerea comădei sale superioare lăsă a-i săruta mâna totă soldații. Imperatori ținéu multă, ca cei mari să le sărute mâna; acesta era un act principal de etichetă. Cei de rang inferior nu aveau dreptul la o nemijlocită sărutare de mână. Plecați pe genunchi, atingea cu mâna dreaptă pôlele hainei împărătesci, ducându apoi mâna la gură. Ceilalți slujitori ai domnitorului îi trimetău întocmai ca deilor din distanță sărutările lor de mână.

(„Amicula Fam.“)

Hoții rafinate.

Mai mulți giuvaergii parisieni au fost pungașiți în zilele acestea într'un chip de totă rafinat. Hoților se vede că le era frică să mai spargă prăvăliile, pentru că s'au gândit la alte mijloce prin care nu se espun tare. Ce fac? Desemnă bijuteriile espuse în galantare (în ferestri), fac după ele imitațiuni și, deodată giuvaergiu se trezesc în prăvălia cu un domn ori cu o domnă elegantă, care îi cere obiectul espus în ferestră, aceștia îl învârtesc încoco și încolo, îl schimbă cu cel fals adus cu ei, pe urmă spun, că vor veni mai târziu și se fac neveduți.

Prea târziu.

Vecina: Scumpa și draga mea Linoă, eu cred că bărbatul d-tale n'are să o mai ducă multă....

Linoă: Da, mōre acum.... când sunt o hodorogă bătrână și.... nu-mi mai potă căpeta pe altul!

Invetătorul distras.

Trebuie să bată îndată 4 ore, pentru că înainte de acesta cu o jumătate de oră bună a bătut 3/4.

Cine voiesce să cetescă despre lucrul acesta, îl află într'o carte a căreia titlul am uitat-o, dăr știu că este în ș-ul 32.

Încideți cărțile și deschideți capetele, ca să nu mai între în ele nimica.

În Londra e atâta fum de cărbuni de piatră, încât nu poți vedé ceriul nici când nu luminează sōrele.

Englesii nici pe departe n'ar face atâtea piei, decât ar tăbăci numai pieile loră proprii.

În India ostică animalele cu patru picioare cele mai mari sunt cuiburile, ce se mănăncă.

Hotențoi au o față atât de bună încât aud cail mergând în trap în depărtare de 3 ore.

În Sahara nășipul este puțios, așa că unde sunt astăzi munți, mâne au fost văi.

Profetul Zacharia luă altă viață, după ce muri.

Brutus și Cassius omoriră pe Cesar într'un mod de totă neprinciosă sănătăii lui.

Marat a fost, ce e drept, omorît, dăr el muri mai înainte de o bōlă, care îi răpi viața.

După mōrtea reginei Maria Stuart, regina Elisaveta se înfățișă în parlament cu batista într'o mână și cu lacrima în alta.

Cine a făcut lumea?

Invetătorul: Cine a făcut lumea, mișelule?

Scolarul: Nu știu.

Invetătorul: Cum? tu nu știi? Nō stăi tu blăstematule, îți voi arăta eu îndată cine a făcut lumea (și japă).

Scolarul: Mă să ro-o-ogă do-o-omun-n-ule înv-ă-ă-ă-ă to toră, acum știu, eu-u-n am făcu-cut'o, dăr iartă-mă, că nu o fac mai multă nici-odată.

Calendarul săptămânii. Table with columns for dates (1-20), days of the week, and names of saints or events.

Din rapoartele comerciale din B.-Pesta.

Pastăioșe. Negoțul loră stagnăză. Se notăză pr. 100 kgr. netto fasole mare albă fl. 6.75 până la 7 fl.; mazăre 8.50 fl. până 9.50 fl.; hrișcă ung. 5.25 până 5.50 fl.; macă sură 25 fl., vênătă 30 fl.; sēmētă de cânepă 9.50 până 9.75 fl.

Victualie. Ouele 40 de 1 fl. Găscé ingrășate, vii 5.50 fl. până 6 fl., tăiate 5.20 până 5.80 fl., slabe 3.20 până 3.50 fl.; rațe ingrășate 2.20 până 2.50 fl., slabe 1.40 până 1.70 fl., pui 1 fl. până 1.40 fl.; curcile 4 fl. până 4.50 fl. — tôte cu pârchea. Iepurii, unul 1.10 fl. până 1.20 fl.; untul prima 80 fl. până 85 fl., secunda 70 fl. până 75 fl.; crumpene galbene 2.70 fl.; ceapă roșă 5.50 fl. până 6 fl.; aiu 24 fl. până 25 fl., pr. majă metrică; miere strecurată 31 fl. până 32 fl.

Nuci de Transilvania 19 fl. până 20 fl. Unsore de porc 53.50 până 54 fl. 100 kgr. cu butoiu cu totă; 51.75 până 52 fl. fără butoiu. Pei. S'au vëndut 6000 pei de oiă sêrbesci, 115 fl. până 120 fl. pr. 102 bucăți; 8000 de Macedonia cu 58 până

60 fl. majă metrică. — Pei uscate de bou prima 22 până 26 fl., de vacă 12 până 14 fl., pitling 8 până 10 fl. pârchea.

Tergul de rimători din Steinbruch. Table with columns for grain types (Grâu, Orz, Ovésă, Cucuruz, Hirică) and prices.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 22 Ian. 1890.

Table of commodity prices in Budapest, including grain, oil, and other goods.

Bursa din Bucuresci din 21 Ian.

Table of stock and bond prices in Bucharest, including various government and bank securities.

Cursul pieței Brașov

Table of market prices in Brașov, including gold, silver, and other commodities.

Table of exchange rates for various currencies like Imperial, Galbin, and Ruble rusesci.

Cursul la bursa de Viena

Table of exchange rates and prices at the Vienna stock exchange.

A eșit de sub tipar în tipografia A. Mureșianu

„Călinarul Studentilor“ pe anul 1890, întocmit pentru folosul și interesele studenților. Acest călinar, primul în felul său, cuprinde, atară de călinarul propriu dîșit, și călinarul vechilor Romani, sistemul planetar, eclipsele anului 1890, tacsele postale și telegrafice, măsurile vechi romănesci, moldovenesci și transilvane, monete, etc.; vacanțele școlor, casa domnitoră din România și Austro-Ungaria; estrasă din regulamentul școlor încâtă privesc pe studenți; programele școlor secundare pe materii; descrierea Romăniei și a Austro-Ungariei pe județe, cu numărul locuitorilor și a suprafeței țărilor respective, date statistice despre tôte statele din Europa și ale celor mai însemnate afară de Europa ca produsele principale de export ale fi-cării stată; numărul și felul școlor din România și al celor romănesci din Transilvania, Ungaria și Bucovina, diferite societăți de studenți; câteva învături folosite în viața de tôte zile; notițe dîlnice, orar, cataloge, comptabilitatea studentului; în fine un estras cronologic din istoria universității și alți istorici Romănilor; matematică și alte estrase folosite. Călinarul este bine întocmit pentru studenții din România și pentru studenții romani din Transilvania, Ungaria și Bucovina. În fi-care an se vor publica repetitōre și estrase din câte două sêu trei obiecte de studiu și alte lucruri folosite. Călinarul legat plus costă 1 leu 60 bani (sêu 60 cr. v. a.) bine porto postală (15 bani franco, 30 bani recomandat); 10 cr. franco, 20 cr. recomandat.) Se pōte procura dela autorul: Iuliu Moisil, profesor la gimnasiul real din Slatina, trimițându-se prețul + porto înainte, prin mada postală (asemnațiune postală), sêu dela librării. Călinarul studenților se află de vëndare și în librăria d-lui N. Ciureu, în loc.

Nou abonament GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Ianuarie 1890 stil vechiu s'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fōlei nōstre.

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl. pe șese luni 6 fl., pe ună 12 fl. Pentru România și străinătate: pe trei luni 10 franci, pe șese luni 20 franci, pe ună ană 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă

Pentru Austro-Ungaria: pe ană 2 fl. pe șese luni 1 fl. Pentru România și străinătate: pe ană 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Editor și Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

ANUNȚ.

DENTISTUL D^R. GUST

ține consultațiuni dela 9—12 și dela 2—5 ore

TÊRGULŪ PÓMELORŪ No. 93

Scóterea dinților cu și fără de narcosă.
Plombarea dinților cu Cementu, argintu și aurú.
Dinți artificiali.

Avisu d-lorú abonați!

Rugám pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe cuponulú mandatului postalú și numerii de pe fâșia sub care au primitú diarulú nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, se binevoiască a scrie adresa lámuritu și se arate și posta ultimá.

Totodatá facemú cunoscutú tuturorú D-lorú abonați, cá mai avemú din anii trecuți nimeri pentru complectarea colecțiunilorú „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potú adresa la subsemnata Administrațiune in casú de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

ABONAMENTE

la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Pretulú abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni 3 fl. —
Pe șese luni 6 fl. —
Pe unú anú 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni 10 fr.
Pe șese luni 20 fr.
Pe unú anú 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anú 2 fl. —
Pe șese luni 1 fl. —
Pe trei luni 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anú 8 franci.
Pe șese luni 4 franci.
Pe trei luni 2 franci.

Unú remediu de unú efectú surprindătorú pentru întrebunțarea esterná in contra reumatismului și a șoldinei (podagra), in contra umflăturilor de lucsațiune și traumatice, precum și in contra junghiurilor reumatice și la capú urechi este așa numitulú

REPARATOR.

Conformú dovedilorú statistice dela spitalulú St. Rochus s'au făcutú acolo 136 de încercári cu Reparatóru, dintre cari a rezultatú in 7 casuri ameliorarea, in 129 casuri însănătoșarea depliná.

De căpétatú prin poste dela farmacia mea și la tóte farmaciile din țerá. O sticlá mare 1 fl., sticlá micá 50 cr.

GEORG KRIEGNER, farmacistú la „ungar. Krone“
Budapest, Calvinplatz.

245,5—2

FUNDATÁ ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FUNDATÁ ÎN 1888.

A. MUREȘIANU

BRAȘOVŪ, PIAȚA MARE No. 22.

Acestú stabilimentú este provédutú cu cele mai noué mijlóce tehnice și asortatú cu totú felulú de caractere de litere din cele mai moderne, este pusú in pozițiune de a putea esecuta orí-ce comande cu promptitudine și acuratețá, precum:

CÁRȚI DE SCIINȚÁ,
LITERATURÁ ȘI DIDACTICE.
STATUTE.
FOI PERIODICE.
IMPRIMATE ARTISTICE
IN AURŪ, ARGINTŪ ȘI COLORI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
PENTRU TÓTE SPECILE DE SERVICIURI.
TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
COMPTURI, ADRESE, CIRCULARE, SCRISORI, CUVERTE,
PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE ANUNCIURI.

PROGRAME ELEGANTE.
BILETE DE VISITÁ
DIFERITE FORMATE.
BILETE DE LOGODNÁ ȘI DE NUNȚÁ
DUPÁ DORENȚÁ ȘI ÎN COLORI.
BILETE DE INMORMENTÁRI.

Comandele eventuale se primescú in biuroulú tipografiei, Brașovú, piața mare Nr. 22, etagiulú I, cátrá stradá. Comandele din afará rugámú a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovú.